

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Monachorvm D. Bernardi, S. R. E. Cardinalis, Et Abbatis Cassinensis

**Arnulfus <de Boeriis>
Bernardus <Ayglerius>**

Dilingæ, 1616

Pars Tertia. In qua negligentes Prælati reprehenduntur, & vt in melius
progrediantur, verbis Sacræ Scripturæ acriter extimulantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48585)

Pfal. *crificium laudis honorificabit me, &*
49.23: illic iter, quo ostendam illi salutare
Dei.

PARS TERTIA.

SPECVLI D. BER-
 NARDI ABBATIS
 CASSINENSIS.

ECVND A huius
 parte speculi per-
 tractata vt potui;
 in qua temere
 profitentium, &
 malè viuentium
 Professorum re-
 prehensiones quasda inserui: Nunc
 incipio tertiam partem & vltimam,
 contra negligentes professoſ, ad
 eos

eos exhortandos, reprehenden-
dos, & vt procedant in melius sti-
mulandos.

Primò quidem Abbatem, qui
locum Dei tenet in subditos, aggre-
diens: defectum in eo boni exem-
pli: Et correctionis negligentiam,
cum suis reprehensionibus appo-
nens. Nimiam temporalium sol-
licitudinem esse culpabilem, & spi-
ritualium omissionem ostendens
esse reprehensibilem. Et in his v-
nam particulam existimo termi-
nandam.

Secundò, negligentiam prouiden-
di cōuentui arbitror detestandam.

Tertiò, negligentiam prouiden-
di infirmis, pauperibus, & hospiti-
bus, demonstro damnandam.

Quartò, indiscretam expositio-
nem fratrum pro rebus temporali-
bus, ostendo periculosam.

Quintò, lectionis omissionem
iudico valde damnosam.

CA-

CAPITVLVM I.

IN QVO DEFE-
CTVM BONI EXEM-
PLI IN PRÆLATO, ET
correctionis negligentia de-
testatur: ostendens nimiam
temporalium sollicitudinē,
& spiritualium omisso-
nem, esse culpa-
bilem.

IRCA primam par-
ticulam huius partis,
in qua defectus boni
exempli in Abbate
periculosus ostendi-
tur, non immeritò à benè confide-
rantibus attenditur, quod officium
tenet Abbas in Monasterio, &
quem locum.

Et

Et Nota quod ipse debet habere *Abbas*
 officium solis vel lucis, Patris, Pa- *debes*
 storis, & Doctoris. De his verò tan- *esse*
 to cum maiori timore loqui presu-
 mo, quanto me ipsum ex ore meo,
 alios iudicando vel instruendo, cõ-
 demno. Ne tamen omisis Abba-
 tibus, de quorum numero sum in-
 dignus, solos videar subditos tange-
 re, & non in hoc speculo, vbi se cõ-
 sideret, Abbatibus ministrare: sub-
 iungitur inter proprietates alias,
 qualiter Sol clarus & lucidus, debeat
 esse Abbas.

Ipse enim Abbas, quando ad a- *Sol cla-*
 mandum Deum adaptatur & di- *rus &*
 sponitur, Sol clarus & lucidus effici- *lucidus*
 tur, & habetur; sicut in lib. Iud. di-
 citur: *Qui diligunt te, sicut Sol in ortu* *Iudic. 50*
splendet, ita rutilent. Sicut autem in *34*
 firmamento nihil est splendidius
 Sole: sic in Monasterio, nihil est cla-
 rius bono Abbate. Vnde queritur
 in Ecclesiastico: *Quid lucidius Sole?* *Beel. 170*
 Et *Qui 300*

Qui enim ascendit in montem præ-
 lationis, insignia debet habere trās-
 figurationis: vt eius intentio sit pu-
 ritate sublimis, & eius conuersatio
 aliorum respectu admirabilis. Ex-
 emplo nostri Saluatoris, de quo di-
 citur in Mattheo: *Assumpsit Iesus Pe-*
trum, Iacobum, & Ioannem fratrem
eius, & duxit eos in montem excelsum
seorsum, & transfiguratus est ante
eos, & resplenduit facies eius sicut Sol,
vestimenta autem eius facta sunt alba
sicut nix. Et quanto spiritualibus
 viris præeminet, tanto magis cu-
 riosè studeat, vt inter illos præful-
 geat, sanctitatis claritate, inter
 quos viros luminosos præeminet
 dignitate. Et facta comparatione
 spiritualium dispensatorum, &
 temporalium administratorum,
 nec non & orationi insistentium,
 & operi vacantium, semper inue-
 niatur celsior, habeatur sanctior, di-
 gnior iudicetur, sapientior repute-
 tur;

tur; Ut illud ad Corinth. eidem in
 comparationibus adaptetur, de quo
 per Apostolum dicitur: *Alia cœle-* 1. Cor. 13o
stium gloria, alia terrestrium, alia cla- 4l.
ritas Solis, alia claritas Lune, alia cla-
ritas stellarum. Stella enim à stella
differt in claritate. Sic verò claritas
 sanctitatis debet esse bonis dulcis,
 & delectabilis; sicut legitur in
 Ecclesiastico: *Dulce lumen, & dele-* Ecccl. 21.
ctabile oculis, videre Solem. Nec so- 7o
 lum bonis debet esse delectabilis &
 placidus, immò etiam malis dum
 tolerantur, bonorum suorum com-
 municaturus; sicut legitur in Luca:
Eritis filij altissimi: quia ipse benignus Luc. 6o
est super ingratos, & malos. Et in 35.
 Matth. *Sitis filij patris vestri, qui* Matth.
Solem suum oriri facit super bonos & 5o 45o
malos, & pluit super iustos & iniustos.
 Nam dummodò mali, nimirum eos
 supportando, non efficiantur dete-
 riores, vitiosis parcendo, ut possit
 facere meliores, sequi debet con-

K 2 filium

filium sapientis eum discretè mo-
 nentis: Tamdiu ingratos feras, do-
 nec gratos feceris. Ingratus enim
 præluere debet Prælatus, & eis de-
 bet esse beneficus, vt sit irreprehen-
 sibilis, & subditi materiam non ha-
 beant in querelis; sicut dicit Apo-
Philip. *stolus ad Philip. Omnia facite sine*
3. 14. *murmurationibus & hesitationibus,*
vt sitis sine querela, & simplices filij
Dei, sine reprehensione, in medio na-
tionis prauæ & peruersæ: inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo. Ma-
gis enim illuminant facta, quam
verba. Et ideo quos præcellit Ab-
bas sanctitate, & famæ claritate, de-
bet illuminare exemplorum veri-
Cap. 2. *tate. Vt sicut dicit B. Pater noster:*
Quæ agenda sunt, potius factis quam
verbis demonstrat. Iuxta consilium
Seneca, *sapientis dicentis: Longum iter*
per præcepta, breue & efficax per
exempla. Et nota quod cum tria
necessaria sint in Prælato, quod ipse
scilicet

scilicet pascat subditos exemplo,
 verbo, & charitatiuo subsidio. Et
 ad exemplum sit necessaria mundi-
 tia vitæ. Ad verbum, scientia: & ad
 subsidium charitatiuū, peritia pro-
 uidentia. Dum vitæ mundicia defi-
 cit in statu prælacionis, grauius ec-
 clypsin patitur tertia pars solis. Et
 ex illa percussione superiorum, gra-
 uis sequitur percussio subditorum;
 sicut legitur in Apoc. *Et percussa est* pro 8.
tertia pars Solis, & tertia pars lune, 2.
*& tertia pars stellarum: ita ut obscu-
 raretur tertia pars eorum.* Et quid se-
 quatur de solis percussione, & dura
 ipsius obtenebratione, legitur in lo-
 hele. *Sol conuertetur in tenebras,* id ioel 2.
 est, ostendetur exempli obscuritas 3.
 in Prælatis. *Et luna in sanguinem,* id
 est, peccati fæditas in subditis, A-
 scendit autem fumus teterrimus ad
 solem prælacionis, obscurans eum
 de inferioribus & profundis, pro-
 cedens de puteo fluxibilitatis car-
 naliū

narium desideriorum, & voluptatum, post casum, qui est de virtutibus, ad vitiorum statum; sicut legitur in Apoc. *Vidi stellam de caelo cecidisse in terram.* Usq; ibi: *Et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magna, & obscuratus est Sol, & aer de fumo putei.* Quando verò Abbatem contingit descendere à mentis puritate, & defectum pati in exempli claritate, studeat nubilum exempli boni impediens remouere, fulgorè puritatis ascendere, & charitatis recuperare ardorem. Nam operante diuinâ gratiâ, posset adhuc consummare debita Deo sacrificia. Et qui prius fuit nubilosus per suos defectus, posset fieri luminosus, & Deo acceptus. Et tunc eidem posset conuenire, quod legitur in lib. Machab. *Tempus affuit, quo Sol refulsit, quia prius erat in nubilo, accensus est ignis magnus, ita ut omnes mirarentur.*

Item

Item; qui habet præesse; ipsâ ¹²
 nominis conuenientiâ dici propriè ^{Pater;}
 & esse debet Abbas; sicut Beatus
 Benedictus ait: *Christi enim vices* ^{cap. 20}
in Monasterio agere creditur, quan- ^{Rom. 80}
do ipsius vocatur prænominè: dicen-
te Apostolo: Accipistis Spiritum ado-
ptionis filiorum, in quo clamamus,
Abba Pater. Paternitas autem Ab-
batis ostenditur in affectione amo-
ris; vt dicit filius in Ioan. Ipse enim ^{Ioan. 160}
pater amat vos. Item in Ioan. Pa- ²⁷⁰
ter amat filium suum. Item, idem ^{Ioan. 30}
pater dicit in Matthæo: Hic est fi- ³⁵⁰
lius meus dilectus, in quo mihi compla- ^{Matt. 30}
cui. Pater enim debet moueri per ¹⁷⁰
filij dilectionem, ad omnem filij af-
fectionem, ei tamquam filio prouidi-
dendo, eiusq; defectus, in quantum
cum Deo potest, tolerando, sollici-
teq; supplendo, exemplo S. Iob di-
centis: Oculus fui cæco, & pes claudo. ^{Iob. 290}
Pater pauperum erã, & causam quam ¹⁵⁰
nesciebam, diligentissimè inuestigabam.

Beneficia autem, & benedictiones Abbatum, ad multa bona confirmant animos subditorum. Et magna gloria est subditis, honor & bonitas Abbatis; sicut Eccles. dicit: *Benedictio patris firmat domos: id est, animos & conscientias, filiorum.* Et post pauca: *Gloria enim hominis ex honore patris sui.* Veruntamen, sicut pater bonus est filij gloria, ita malus Abbas, & ipsius turpis vita, est subditorum ignominia; sicut in Eccles. dicitur: *Ne gloriaris in contumelijs patris tui.* Non enim est tibi gloria, sed confusio. Ignominia ergo Prælati, monachos abominabiles reddunt. Et præter alia mala quæ ipsis proueniunt, Monasterij hæreditas dissipatur: & ipsis datur in opprobrium, si querulosi sunt de Abbate impio. Non est enim mirum quod legitur in Eccles. *Fiij abominationum, sunt filij peccatorum, & qui conuersantur secus domos impiorum,*

Eccel. 3.
11.

Eccel. 30.
120.

Eccel. 41.
3.

rum. Filiorum peccatorum peribit hereditas, & cum semine illorum assiduitas opprobrii. De patre, etiam, impio conqueruntur filij: quoniam propter illum sunt in opprobrio. Sæpe namque rememoratur Monachus peccatū, seu infamiam mali patris, vt legitur in Isa. *Pater tuus primus peccauit, & interpretes tui prauaricati sunt in me.* *Isa. 4. 30*
 Et in corde illud ex Treuis possunt subditi gemendo dicere: *Pupillifati sumus absq; patre.* Nec est Abbatum modicum periculum, dando subditis mortis exemplum. Nam dum ipse agit mala opera, dat exemplum subditis faciendi similia, vel peiora; sicut legitur in Ioan. *Quicunq; pater fecerit, hæc & filius similiter facit.* Ipse non debet vocari pater, sed filiorū potius parricida, qui mittit ad filios mortis exempla. De quo legitur in Matth. *Tradet frater fratrem in mortem, & pater filium.* *Matth. 10. 21.*

Sed nota quod licet sit studendum

K 5 patri,

patri, ut filius habeat viscera paterna, non tamen eius affectio debet esse fatua. Non enim est filius semper osculandus, sed frequenter verberibus castigandus. Quia & ipsa poena castigationis, est indicativa paternæ affectionis. Habet enim castigationem religiosus amor, & plagam dulcedine plenam. Unde Beatus Ambrosius dicit: Non osculatur semper pater filium, sed aliquando castigat. Quando ergo castigatur qui diligitur, tunc circa eum pietas exercetur. Habet enim amor plagas suas, quæ dulciores sunt cum amarissimè inferuntur. Dulcior est enim religiosa castigatio, quam blanda remissio.

112. Habet Abbas præterea **Pastoris** officium: ut non solum substantiã pro sustentatione Monachorũ tribuat, sed etiam ipsam animam pro eis tempore persecutionis exponat; iuxta verbum Saluatoris in Ioann.

Bonus

Bonus Pastor animam suam dat pro ovis suis. Talis pastor datur à Deo proprie, sicut in Ezechiele: *Suscita- Ezech. bo super eas pastorem unum, qui pascet 34. 23. eas, servum meum David, ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem.* Canonicus enim ingressus, est boni pastoris indicativus. Nam non per ostium, sed aliunde intrantes, non sunt Pastores, sed fures potius & latrones; sicut ait Dominus in Ioan. *Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.* Ioannem lege, ibi inuenies signa boni pastoris, signa furis & latronis, signa mercenarij gregem persecutionis tempore deserentis. Sed attendendum, quod bonus Pastor debet præcedere per conuersationem, & oves sequi per imitationem continuam; ut ibidem in Ioan. legitur: *Cum proprias oves miserit, ante eas vadit: & oves illam*

sequuntur

K 6

sequun-

sequuntur, quia sciunt vocem eius. Verum merito super Pastores, sicut legitur in Zach. irascitur Deus: quoniam peccatis exigentibus, multi sunt hodie qui vocantur Prælati vel Abbates, qui sunt quædam simulara, non Pastores. Non enim faciunt debitas visitationes, nec salubriter requirunt temporalium & spiritualium dispersiones. Dati sunt ad sua desideria facienda, & bona omnia dissoluenda. Non habent verbi & vitæ veritatem, lupis infernalibus commissum exponunt gregem suum. Per hypocrisim sunt Pastori similes: Sed sunt idolum, vitæ animam non habentes. De his potest intelligi, quod legitur in Zachar. Sume tibi vasa Pastoris stulti: quia ecce ego suscitabo, supple permissiuè, pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum non quaeret, & contritum non saluabit. Et id quod stat non exuriet, & carnes pinguium

Zach.
10. 3.

Zach.
11. 15.

guium comedet, & ungulas eorum dis-
soluet. O pastor, & idolum, derelin-
quens gregem? Utinam timeas, ne
domus eius opera inutilia reddat.
Nam saepe & rationem eius infa-
tuat, ut sibi, quod post praedicta se-
quitur, conueniat: *Gladius super
brachium eius, & super oculum dextrū
eius; Brachium eius ariditate siccabi-
tur, & oculus dexter eius tenebrescens
obscurabitur.*

Is etiam qui assumitur in Abba-
tem, non solum debet se exhibere
Patrem & pastorem, sed conuenit
eum esse Doctorem; sicut dicit Bea-
tus Benedictus: *Oportet ergo eum es-*
se doctum lege diuina, ut sciat & sit
unde proferat noua & vetera. Et idē:
Cum ergo aliquis suscipit nomen Abba-
tis, duplici debet doctrina sui praesse
discipulis, id est; omnia bona & sancta
factis amplius quam uerbis ostendere:
ut capacibus discipulis, mandata Do-
mini uerbis proponat: duris uerò corde

17.
Doctore

cap. 64

cap. 21

& simplicioribus, sacris sui diuina pre-
 cepta demonstrat. Omnia vero que
 discipulis docuerit esse contraria, in suis
 factis indicet non agenda. Huic sen-
 tentiæ conuenit quod Hormisda
 Papa scribens dicit: Irreprehensi-
 biles enim esse conuenit, quos præ-
 esse necesse est corrigendis. Longa
 debet vitam suam probatione mo-
 strare cui gubernacula committun-
 tur ecclesiæ. Præterea oportet quod
 Prælati recta doceat, & alios re-
 prehendendo, se ipsum audiat, iu-
 uet opere, quod ædificat in sermo-
 ne. Nam alias confundit, non ædifi-
 cat, nec proficit, & loquendi perdit
 auctoritatē. De his omnibus possunt
 intelligi auctoritates subsequentes,
 contra Doctores verbum opere de-
 struentes. Beatus enim Greg. dicit
 Loquendi auctoritas perditur, si o-
 pere non iuuatur. Et Aug. Non o-
 bedienter auditur, qui seipsum non
 audit. Et Hier. Non confundant o-
 pera

pera tua sermonem tuū. Ceterum quia oportet eum esse doctorem & doctū, necesse est q̄ ducatum, quem ipse præbere debet per scientiā, non ignoret; & ideo antequā assumeret prælationē, debuit habere scientiā competentem. Est enim ignorantia execrabilis in Monacho, dumodo inueniat quod adijcere valeat: multo fortius in Prælato, cum eū necessario prædicare oporteat. De his dicit B. Aug. Ille ignorās potest excusari à poena, qui q̄ disceret, non inuenit. Illis autē hoc ignosci non poterit, qui habentes à quo discerent, operā non dederunt. Postquam etiam Abbas est ordinatus, debet in quantum potest, lectioni esse attentus. Nam cui committitur doctrinae exhortatio, mandatur in lectione attentio. Vnde Apost. ad Tim. *Attende le-* ^{1. Tim. 4} *ctioni, & exhortationi doctrinae, & semper mane in his.* Ignorantia namque prælatorum, mater est errorū. Vnde legitur in Concilio Tolet. Ignor-

Ignorantia mater cunctorum errorum, maximè in sacerdotibus Dei vitanda est, qui officium docendi in populo Dei sumpserunt. Et post pauca: Sciunt autem Sacerdotes Scripturas sanctas & Canones, & omne opus eorum in prædicatione & doctrina consistat, atque ædificent cunctos tam fidei scientia, quàm operum disciplina. Sed debet notare, quod docens sacram Scripturam non debet intellectum tantum recipere à se ipso, sed debet prius sacram Scripturam audiuisse à magistro: Ea scilicet ratione, vt Scriptura non solum secundum suum proprium ingenium exponatur, sed iuxta proprium sensum ab auditoribus intelligatur. Vnde per Clementem Papam dicitur: Lex Dei cum legitur, non secundum proprii ingenij virtutem, sed secundum suam intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim verba multa

in

in Scripturis diuinis, quæ possunt trahi ad eum sensum quem sibi vnusquisque spontè præsumit, sed non oportet. Non enim sensum extrinsecus alienum & extraneum debetis quærere, vt quoquo modo ipsum Scripturarũ authoritate confirmetis: Sed ex ipsis Scripturis sensum veritatis oportet capere. Et ideo oportet ab eo scientiam discere Scripturarum, qui eam à maioribus secundum veritatem sibi traditam seruat, vt & ipse possit eam, quam rectè suscepit, competenter asserere. Vnde Hieronym. ad Rusticum: Sic viue in Monasterio, vt clericus effici merearis, multo tempore discere, quæ postmodũ doceas. Idem eidem: Non prius miles sis, quam tyro, nec prius magister, quàm discipulus, & post aliqua: Nec ipse te doceas, & absque doctore ingrediaris viam quam nũquam ingressus es. Inconueniens enim est & damno-

damnosum, quod tunc oporteat
 Abbatem rudem esse discipulum,
 quando ipsum est necessarium esse
 magistrum. Talis igitur debet esse in
 prælatus assumptus, qui semper sit
 ad docendum paratus: nec tunc in-
 cipiatur discere, quando oportet do-
 cere. Unde magister Gratianus:
 Hinc etiam vedes quibus arca por-
 tabatur, iugiter annulis erant infer-
 ti, ut cum arca esset portanda, nul-
 la fieret mora de introducendis ve-
 stibus; quia prædicatores, per quos
 circumfertur, litteris sacris semper
 debent insistere, ne tunc querant
 discere, cum alios ex officio debent
 docere.

Notabis igitur, & colliges ex præ-
 missis, quod prælatus debet habere
 competentem scientiam, antequam
 verbum Dei alijs prædicet. Sed de-
 bet habere nihilominus sanctam vitam,
 per quam subditorum vita exem-
 plis informetur. Et conscientia bo-
 na,

na, est necessaria propter ipsum: fama verò sancta, est necessaria propter subditum; sicut dicit Beatus August. Nolo ut aliquis ex vobis inueniat malè viuendi occasionem.

Providemus enim bona, ut ait Aposto-

2. Cor. 8. 21.

lus, non solum coram Deo, sed etiam

coram hominibus. Propter nos Con-

scientia nostra nobis necessaria est: propter vos fama nostra non pol-

lui, sed pollere debet in nobis. Duæ

res sunt conscientia & fama. Con-

scientia necessaria est tibi, fama pro-

ximo tuo. Est igitur discipulis præ-

lati vita ad bonum, & ad malum

quædam magistra; & quod à præla-

tis agitur, facilè trahitur à subditis

in exemplum. Et propterea me-

moræ est commendandum, illud

B. Greg. terribile verbû: Prælati, in-

quit, tot mortibus digni sunt, quot

perditionis exempla ad subditos

transmittunt. Consideret igitur Ab-

bas suos ædificatiuos mores osten-

dere in publico, & carnis desideria

repre-

reprimere in occulto, ne sit reprehensibilis in eo quod prædicat. Instructionem recipiens saltem à gallo, & si eam recipere distulit, à Paulo dicente: *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Gallus enim sese prius alis verberat, demum cantat. Et secundum **Cap. 2.** B. Patris nostri doctrinam, cum de monitionibus suis alijs emendationem subministrat, ipse efficitur à vitijs emendatus.

In primæ partis particula est ostensus reprehensibilis boni exempli defectus, sed nec minus reprehensibilis in hâc secunda ostenditur de vitæ correctione defectus.

Et nota, quod circa correctionem debet adhibere prælatus summam discretionem: vt liberando culpâ, liberet pariter & naturâ, iustitiam teneat, & misericordiam non relinquat. Staterâ namque quam debet

bet in manu gestare, debet vtrumque diligenter pensare. Hinc beatus Gregorius ait: Omnis qui iuste iudicat stateram in manu gestat, in vtroq; penso iustitiam & misericordiam portat. Sed per iustitiam reddit peccati sententiam, per misericordiam peccati temperat pœnam: in iusto libramine quædam per æquitatem corrigat, quædam per misericordiam indulgeat. Hinc beatus Augustinus ait: Duo ista nomina cum dicimus, homo peccator, non vtique frustra dicuntur; quia peccator est, corripe, & quia homo est, miserere. Nec omnino liberabis hominem, nisi persecutus fueris peccatorem. Item: Ita nulli hominum claudenda est misericordia, sicut nulli peccatori impunitas relaxanda.

Verum quamuis discretionem dicam in correptionibus habendâ, non tamen ipsam correctionem iudico

dico deferendam. Nec circa hæc, quæ præmissi, modicum valet & facit, quod B. P. noster discretissimus de Abbate, ac eius discreta correctione scripsit, inquiens: *Semper su-*

Cap. 64. *perexaltet misericordiam iudicio, ut & idem ipse cōsequatur. Oderit vitia, diligat fratres. In ipsa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimine, dum nimis cupit eradere aruginem, frangatur vas. In quibus non dicimus, ut permittat nutriri vitia, sed prudenter & cum charitate ea amputet, prout cuique viderit expedire.* Item:

Cap. 2. *Neque dissimulet peccata delinquentium, sed mox ut caperint oriri, radicibus ea, ut praualet, amputet, memor periculi Heli Sacerdotis de Sylo.*

Attendendum sane est, ne quando aliquid districtius agitur, ultio sit non ex motu furoris, sed castigatio procedens ex zelo charitatis; sicut dicit Greg. Necesse est ut quidam
 9012 damnis,

damnis, quidam verò verberibus
 corrigantur: & cū paulò districtius
 agitur, ex charitate agendum est, &
 non ex furore: quia ipsi hoc præsta-
 tur qui corrigitur, ne gehennæ i-
 gnibus tradatur. Propter hoc autē,
 intelligo charitatem & misericor-
 diam esse debere nō minus, remis-
 sant, sed prudentē potius, & discre-
 tam. Nam vnius fatua liberatio, pos-
 set esse multorum perditio. Vnde
 B. Ambr. Est iniusta misericordia.
 Deniq; in lege scriptum est de quo-
 dā: Non miserearis illius. Et iterū
 vsq; ibi: Nonne innocentem tradit
 exitio, qui liberat multorum exitia
 cogitatem? & infra. Facilitas enim
 veniæ, incentiuū tribuit delinquē-
 di. Item decretū dicit: Ferro necesse
 est vt abscindantur vulnera, quæ fo-
 mentorum nō sentiunt medicinā.
 Qui enim parcit indiscretē vni fla-
 gitioso, multorū interitus, & cōta-
 minationis est occasio. Vnde Hier.

Quæ

Quæ est ista misericordia? quæ ista bonitas? vni parcere, & omnes in discrimen inducere? Polluitur enim ex vno peccatore populus: nã sicut ex vna oue morbida totus grex inficitur, sic etiam vno fornicante, vel aliud scelus quodcumque committente, plebs vniuersa polluitur.

Verum Abbas quandoque dimittit corrigere delinquentes, quia pigritiæ deditus, negligit vigilare. Et quia vitiosus, scit se reprehensibiliter viuere. Et quia nimis vitiosis humanus, eos, cum potuit, omisit punire. Et quia terrenis nimis attentus, scandala timuit incurrere. Et quia nimis tacitus, malis, quæ permisit invalescere, bene nequit occurrere.

Circa primum notandum, quod pigritiæ somnus est in prælato damnabilis, & damnosus. Nam eo dormiente, venti tentationum in Monasterio

nasterio fratribus non desunt, demones portas aperiunt, malum semen in mentibus ponunt: materiam clausuræ materialis vel spiritalis dirimunt. Et monachi pestilentiales morbos incurrunt: Quia non desunt venti tentationum. Est enim Abbati sollicitè vigilandum, & inualecente procella orandum, & Domino illud Matth. dicendum: *Domine salua nos, perimus.* Matthæ
8. 26.

Ne fortè si inualuerit in eo negligentia torpor, fit sicut ille sopitus gubernator, cui dicitur in prouerb. *Eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo.* Prouerb
23. 34.

Necesse enim est populum corrumpere, vbi constat gubernatorem dormiendo non esse. In Prouerb. *Vbi non est gubernator, populus corrumpet.* Prouerb
11. 14.

Ideo prælatus somno deditus reprehenditur, & illud Marci ei à domino dicitur: *Simon dormis? Demones etiam portas aperiunt, cum* Marci
14. 37.

L iani-

ianitorem, scilicet Abbatem, per negligentiam sciunt dormire: cui dominus vigilias indicit; ipse enim in Marco dicit: *Dedit potestatem seruis suis cuiusque operis, & ianitori precepit ut vigilet.* Si etiam demones Abbatem dormire sentiant, malum semen in mentibus monachorum dormientium seminant, ut legitur in Matth. *Cum dormirent homines, venit inimicus & superseminauit Zizania in medio tritici, & abijt.* Materia etiam destruitur clausuræ spiritualis, nonnunquam etiam rumpitur & materialis; ut legitur in Prouer. *Per agrum pigri hominis transiit, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant urtica, & operuerant superficiem eius spina, & materia lapidum destructa erat.* Præterea parati sunt morbi pestilenciales, corrumpentes humores spirituales. Et ideo dicit quidam sapiens. *Tantum habet prælatus negotij, quan-*

Marci
13. 34.

Matth.
13. 25.

Prouer.
24. 30.

quantum medicus in pestilentia. Et in Apoc. prælato dicitur: *Esto vigilans & confirma cetera, quæ mortura erant.* Apoc. 3. 2.

Secundò prælatus quandoq; reprehendere omittit: quia non irreprehensibiliter vivit; sicut Beatus Bernardus dicit: Nemo fideliter reprehendit, in quo se esse irreprehensibilem, non confidit. Timet non peccantes reprehendere, ne illud Evangelicum sibi dicant infaciam. *Hypocrita, eijce primum trabem de oculo tuo.* Matthæ 7. 5. Neq; enim potest esse sanum verbum & irreprehensibile, nisi sit gravitas in corpore, & integritas in mente, bonum exemplum in opere. Ad hoc enim Titus instruitur, cum sibi per Apostolum scribentem dicitur: *In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, in verbo sano & irreprehensibili.* Tit. 2. 7. Idcirco vt Abbatis sit sana prædicatio,

L 2

Joan. 8.
70

dicatio, necessaria est in eo interior purgatio, & tunc demum potest esse sana aliorum correctio. De his Beatus Gregorius ait: Reuocentur intus itaque ad conscientiam, ut prius propria corrigant, & tunc aliena reprehendant. Et idem super illo verbo, *Iesus inclinans se deorsum digito scribebat in terra*, dicit: Cum cuiuslibet proximorum errata conspicimus, non hac antea reprehendendo iudicemus, quã ad conscientiam nostram humiliter reuersi, digito eam discretionis solerter exculpemus; & quid in ea conditori placeat siue displiceat, examinatione dirimamus.

Tertio, prælatus nimis vitiosis humanus, falsam sibi curialitatem assumit, & ut ei non displiceat, delinquentium culpas ferire omittit. Iste non est delinquentis fidelis amicus, sed crudelissimus inimicus. Nec debet iudicari maleuolus, quia
corrigit,

corrigit, imò debet reputari aduersarius, quia vulnus non secando, putrescere derelinquit. Vnde Beatus Augustinus dicit: Non vos iudicetis maleuolos, quoniam crimē alterius indicatis: magis quippe nocentes non estis iudicando crimen, quam si fratres vestros, quos iudicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habet in corpore, quod vult occultari, dum timet secari, nonne à te crudeliter sileretur, & misericorditer iudicaretur? Quanto ergo debet potius manifestare, ne deterius putrescat in corpore. Item Augustinus: Melius est cum seueritate diligere, quam cum lenitate decipere, &c. Usque ibi. Et qui phreneticum ligat, & qui letargicū excitat, ambobus molestus existit, & tamen ambos amat. Prælatus verò qui non habet veram charitatē, & prætendit ad subditum falsam

1. Reg. 2.
23.

humanitatem, si quandoq; ipsum arguit, tepidè reprehendit; sicut in lib. Regum legitur de Heli: qui dicebat filijs suis: *Quare facitū res huiusmodi quas ego audio?* Et quod ei accidit & filijs, terribile est subditis, & horribile ipsorum praelatis.

Genes. 4.
14.

Quartò, qui terrena diligit, subditos non corrigit, scandalum timens incurrere, vel possessiones amittere, caput tremulum cū Cain noscitur habere, id est, in mēte trepidare propter possessiones ne ab eis abijciatur, vel etiam ne corporaliter affligatur. Et ideo cum Cain prædictus dum trepidat, in suo corde tremulo semper clamat illud Genesis: *Ecce eijcis me hodie à facie terra, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra; Omnis igitur qui inuenerit me, occidet me.* Ipse verò fratricida peissimus, qui deberet esse fratris custos fidelissimus, de peccatis fratris interrogatus, respon-

spondendo illud Genes. videri
 vult excusatus : *Num custos fratris
 mei sum ego ?* Ipse dimittit corrigere :
 quia scandalum timet incurrere,
 qui non deberet plus diligere pro-
 ximum, quàm Deum; nec magis ti-
 mere scandalum, quàm mortis
 æternæ periculum. Talis planta-
 tio inordinati amoris, & vilissimi
 timoris, à diabolo plantatur in cor-
 de : & ideo non erigitur, sed eradi-
 cari meretur ; sicut in Matth. dici-
 tur *Scis quia Pharisei audito hoc ver-* Mat. 15.
bo scandalizati sunt ? Respondit & 12 & 13.
dixit eis : Omnis plantatio, quam non
plantavit pater meus celestis, eradica-
bitur; sinite illos, cæci sunt, & duces
cæcorum.

Quintò, dimittit prælatus corri-
 gere : quia permisit mala inuale-
 scere, quibus nequit occurrere. De-
 bet autem Abbas obuiare initijs, nec
 radicem permittere crescere vitijs,
 sicut ait B. P. Benedictus : *Mox ut cap. 21*
L 4 . ceperint

ceperint oriri vitia, ea, vt praualet,
radicitus amputet. Sunt enim vitia
in ipso suo ortu dum nouella sunt,
vt non figant radices, non nutrien-
da, sed totis viribus extirpanda: si-
cut primi motus sunt in principio
tenendi, & ad Christum allidendi.

Psalm.
136.9.

Vnde dicit *Psal. Beatus qui tenebit
& allidet paruulos suos ad petram.*

Exod.
12. 29.

Vnde nota, quod non posset plenè
beatorum populus liberari, nisi
contingeret iniquorum paruulos,
& primigenitos primitus occidi, id
est, eorum vitia in eius exordio ex-
tirpari. Nam sicut legitur in *Exod.*
*Israëliticus populus est in morte
primogenitorum à Pharaonis tyrā-
nide liberatus. Fas est etiam & ab
hoste doceri; & ideo sicut Pharao
præcepit occidi paruulos Hebræo-
rum, ita nos à nobis subditis debe-
mus euellere vitiorum initia: Ser-
pens enim ille callidus & antiquus,
sua lubricitate intrat de facili totus,*

&

& ideo capite est tenendus, sicut dicit B. Hieron: Lubricus est antiquus serpens, & nisi capite teneatur, statim totus illabitur: Et ideo dicit poëta,

Principijs obsta, serò medicina paratur,

Cum mala per longas inualuere moras.

Extinguendus est enim ignis modicus in scintilla, ne magna virtutum incendatur sylua; sicut dicit B.

Jacobus: *Modicus ignis, magnam syluam incendit.* Et Eccles. *A scintilla*

una augetur ignis. Debet etiam multum attendere prælatus, ne non redarguendo, & sic quodammodo consentiendo, sit alienis vitijs occupatus, siue maculatus. Vnde dicit Beatus August.

Duobus modis non te maculet malus, si consentias, & si redarguas. Et post pauca: Neque ergò cōsentientes sitis malis, vt ap-

L 5 pro-

Jacobus

3. 30

Eccles. 110

34

250 SPECVLI D. BERNARDI
probetis, neque negligentes, vt non
arguatis.

Verum in correctionibus faci-
endis, & pœnis infligendis, debet
Abbas delinquentes ducere per
gradus, quos in capitulis de excom-
municatione culparum, & qualis
debeat esse modus excommunica-
tionis, & quinque sequentibus ca-
pitulis, enumerat S. P. N. Benedi-
ctus: nisi sit materia furiosa & infir-
mitas adeò periculosa, quod sine
maximo damno non possit differ-
ri, vt oporteat ipso die mederi. Et
hoc habet locum in illis contagio-
sis vitijs, vbi non est opus fomentis,
sed insistendum est euacuationibus,
vel repentinis abscissionibus. Tunc
enim præ oculis habito solo Deo,
Abbas debet vti concessio sibi arbi-
trio; sicut dicit B. P. Benedictus:

Cap. 23.
Cap. 24. *Secundum modum culpe, & excom-
municationis, vel disciplinae, debet ex-
tendi mensura. Qui culparum modus
in Abbatis pendeat iudicio.* Se-

Sequitur de vltima particula prima partis, scilicet de nimia temporalium solitudine, & spiritualium omissione.

Circa hæc considerari potest, quòd Abbas nimis sollicitus de temporalibus, & nihil vel parùm de spiritualibus, meritò videtur esse gibbosus, qui dum cælum respicere nequit, terrena sola respicit, spiritualia non attendit. Vnde B. Gregorius dicit: Gibbosus est, quem terrenæ solitudinis pondus deprimit, ne alia vnquam respiciat, sed solùm his, quæ in infimis celantur, intendat. Et post pauca: Quia cogitationis statum erigere non valet, quem terrenæ solitudinis vsus curuum tenet. Nos verò cum Deus sit pars hereditatis nostræ, de Deo principaliter debemus curare. Vnde B. Ambrosius: Cui portio Deus est, nihil debet curare nisi Deum. Et post pauca. Quod enim ad alia

confertur, hoc religionis cultui, atque huic officio nostro decerpitur. Et B. Hieronymus: Nihil minus securius est, quam propter nummum Deum contemnere.

Debet autem sollicitudo esse Abbatibus, non tantum ut bene praesit, sed ut bene profit. Vnde Apostolus ad Roman. *Qui praest in solitudine.* Idem: *In solitudine ne non pigri.* Illam tamen sollicitudinem debet excutere, quam de fallacia huius saeculi constat esse. Quod si fuerit in Abbate, verbum Dei suffocat in mente eius, sibi parans afflictionis multiplicem ludum, & tam ei quam subditis modicum, vel penitus nullum fructum; ut dicit Saluator in Matth. *Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum DEI audit, & sollicitudo saeculi istius, & fallacia diuitiarum, suffocat verbum, & sine fructu efficitur.* Item in Luca: *Quod autem in spinas cecidit; hi sunt, qui*

Rom. 12.
8. & 11.

Matth.
13. 22.

Luc. 8.
14.

qui

qui audierunt & à sollicitudinibus, & diuitijs, & voluptatibus vitæ, euntes, suffocantur, & non referunt fructum.

Sollicitudo enim prælati est, vt non sit merè & principaliter temporalis; & cum temporalia ei concedantur ad vsum, sic eis vtatur, vt nõ cõsideret damnum transitoriũ, sed æternum; is enim temporalibus, & mundanis debet vti, sed sollicitudine nimia prohibetur abuti. Vnde

Apost. ad Corinth. *Qui vtuntur* 1. cor. 7. *hoc mundo, tamquam non vtantur: 31.*

præterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Ideoque Abbas debet suam affectionem à sollicitudine mundanorum excutere, & orationi deuotè intendere; ad quod Apostol. eum intendens

preparare, ad Philip. ait: Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione, & ob- Philip: 4 6.

secratione, cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum.

L 7 Nimia

Nimia enim sollicitudo mundanorum est valde damnosa, quando est in mentibus prælatorum; ipsa enim prælatum affligit, quiescere non permittit, & quicquid cogitat, totum perit, & quod magis timuerat, hoc incurrit. De primo dicitur in Ecclesiastic. *Peccatori autem dedit afflictionem. & curam superfluum: ut addat, & congreget, & tradat ei, qui placuit Deo: Sed & hoc vanitas est, & cassa sollicitudo mentis.* De secundo in Ierem. *Pra solitudine quiescere non potuit.* De tertio in Prover. *Expectatio sollicitorum peribit.* De quarto in Ierem. *Gladius, quem vos formidatis, ibi comprehendet vos, & fames pro qua solliciti estis, adhaerebit vobis.* Ideoque à nobis debemus nimias sollicitudines temporalium excutere, & in Deum projicere; sicut dicit B. Pet. *Omnem solitudinē vestram projicientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis,*

In

Ecccl. 2.
26.Ierem.
49. 23.
Prover.
11. 7.
Ierem.
42. 16.1. Pet. 5.
7.

In quantum enim possumus,
 temporalia per vicarios dispense-
 mus, & in his quæ Dei sunt, per nos
 ipsos pro viribus intendamus: illa
 enim agenda sunt per vicarios, ista
 autem per nos ipsos. Et ne consu-
 mamur stulto labore, utamur si vn-
 quam possumus lethro consilio,
 quod Moyse in Exodo dedit,
 quando sibi dixit: *Non bonam rem Exods
 facis, stulto labore consumeris, & tu, 18.18.*
 & populus iste qui tecum est: *Ultra vi-
 res tuas est negotium, solus illud non
 poteris sustinere; sed audi verba mea
 atq; consilia, & erit Deus tecum. Esto
 tu populo in his quæ ad Deum pertinet,
 ut referas quæ dicuntur ad eum, osten-
 dasq; populo caeremonias & ritum co-
 lendi, viamq; per quam ingredi debeant,
 & opus quod facere debeant. Prouide
 autem de omni plebe, viros potentes,
 timentes Deum, in quibus sit veritas,
 & qui oderint auaritiam. Et constitue
 ex his tribunos, & centuriones, &
 quin-*

quinquagenarios, & decanos, qui
iudicent populum omni tempore. Et
post pauca. *Leuius q̄ tibi sit partito in
alios onere.*

CAPITVLVM II.

IN QVO PRÆLA-
TI NEGLIGENTIAM,
PROVIDENDI CON-
uentui necessaria, de-
testatur.

INTER ceteras nam-
que sollicitudines, quæ
Abbari debent incū-
bere, debet esse non
minima fratribus suis in necessario
prouidere. Nam cū ipsi Domino
seruientes, sint pondus & æstus
por-

portantes, & vt boues assidue tritu-
 rantes, durum est eos fame affligi,
 & vt necessaria non habeant, ora
 claudi: & quibus imponuntur Regu-
 la onera, & adhibentur disciplina-
 rum flagella, non debent esse dete-
 rioris conditionis, quam serui, asi-
 ni, iumenta: de quibus dicitur in
 Eccles. *Cibaria, & virga, & onus* *Eccles. 33o*
asino: panis, & disciplina, & opus ser- *25o*
uo. Est enim magnum quoddam
 homicidium, subtrahere taliter la-
 boranti panem necessarium; sicut
 dicitur in Ecclesiast. *Qui aufert in* *Eccles. 34*
sudore panem, quasi qui occidit proxi- *26o*
mum suum. Cum igitur B. P. Bene-
 dictus ad tantam perfectionem Re-
 gulam deduxerit quod nihil Mo-
 nachus proprii habere possit; Et ad *cap. 33o*
 tantam paupertatem deduxerit e-
 um, quod non licet sibi habere gra-
 phium, nec voluntatem in sua po-
 testate, nec corpus proprium, lon-
 ge ab amore paterno, a quo Mona-
 chus

chus omnia sperare debet, vniuersa pro D E O dimittenti necessaria non ministrare. Ipsam autem paupertatem, & Regulæ perfectionem, idem Pater sanctus ostendit dicens:

Cap. 33. Præcipue hoc vitium radicitus amputetur de Monasterio, ne quis presumat aliquid dare, aut accipere sine iussione Abbatis: neq; aliquid habere proprium, nullam rem omnino, neq; codicem, neq; tabulas, neq; graphium, sed nihil omnino. Quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria potestate. Omnia verò necessaria à patre monasterij sperare &c.

Necessaria ministranda abundantè.

Debet autem subditis necessaria ministrare abundanter, hilariter, æqualiter, & prudenter.

Circa primum verò notandum, quòd in Claustralibus propter continuum laborem, quem sustinent in seruitio Christi, multum abundat passio I E S V Christi, cuius & mem-

membra sunt ipsi. Et ideo præcipuè circa tales debent abundare prælati, consolationibus; Et ut ipsi possint liberiùs ad superna eleuari, debet spes per præsentium subsidia roborari; sicque potest, quod dicit Apostolus ad Corinth. assumi: *Sicut abundant passiones Christi in vobis, sic abundet in vobis consolatio vestra.* Et post pauca: *Ut spes vestra firma sit in vobis, scientes quòd sicut socij estis passionum, ita & consolationum eritis.* Debet enim ad subditos habere largas manus, ut iuxta Gregorium, necessitatem patientibus occurrat, alienam inopiam suam credat: Quòd si hoc non habet, vacuum Episcopi nomen tenet. Abundans namque, & habens Abbas etiam modica, debet dare affluenter, liberaliter, & libenter. Super his quem amabat Tobias filium informabat dicens: *Si multum fuerit tibi, abundanter tribue; si exiguum*

2 Cor. 10

15.

Tob. 4. 9

guum

guum fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude. Procurantes enim in domo Domini ciborum largitatem, benedictionem promerentur à Deo, & bonorum multiplicationem, sicut legitur in Malach, Sit vobis in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus: si non aperuero vobis catarractas caeli, & effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam.

Malach.
3 10.

Item debet ministrare fratribus hilariter; de hoc dicit B. Benedictus de Cellerario: Fratribus constitutam annonam sine aliquo typo vel mora afferat, vt non scandalizentur. Idem, cui substantia non est quæ tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus; Quia scriptum est: Sermo bonus super datum optimum. Nec solum hilaritatem voluit habere in dando, sed etiam humilitatem in petenti irrationabiliter denegando. Cùm enim dixisset;

Cap. 31.

dixisset; Fratres non contristet, subiungit : Si quis frater ab eo aliqua irrationabiliter petierit, cum humilitate male petenti deneget. Nec solum debet dare liberaliter, sed hilariter; vnde Apostol. *Hilarem enim datorem diligit DEVS.* Et Eccl. 9. 7. *In omni dato hilarem fac vultum tuum.* Debet etiam dare celeriter; vnde in Prouerbijs. *Ne dicas amico tuo, vade & reuertere, & cras dabo tibi, cum statim possis dare.*

2. Cor. 9. 7.

Eccl. 35.

11.

Prouer. 3. 28.

Debet etiam ministrare æqualiter, vt sit in eis omnis communio, & nulla personarum acceptio. Nec enim debet esse, vt illi, qui sunt extra, habeant abundanter, & illi, qui sunt intus, egeant inhumane. Nam quod æqualis sit communio, habet lex, quam David in libro Regum statuit dicens : *Æqua enim pars erit descendētis ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter diuidens*

1. Reg. 30. 24.

30. 24.

diuidens

diuident. Et factum est hoc ex die il-
 la, & deinceps constitutum & prae-
 nitum, & quasi lex in Israel. Illi enim,
 qui exeunt ad ministracionem, seu
 terrena agenda, ad quietem, & ne-
 cessaria intrinsecis procuranda de-
 scendunt, de quiete Contemplati-
 uae, ad praelium Actiuae. Illi autem,
 qui remanserunt in claustro, sunt
 quasi custodes sarcinarum in dulci
 Mariae otio. Illis & illis prouideat
 Superior, non ut vnus ebrius sit, &
 alius esuriat. Nam tales Apосто-
 lus ad Corinth, condemnat. Om-
 nia enim debent esse communia, si
 sunt dispensatores verè sancti, sicut
 in illa congregatione, in qua fue-
 runt rectores Apostoli, sicut legitur
 in Actibus Apostolorum: *Multitu-
 dinis credentium erat cor vnum, & a-
 nima vna, nec quisquam eorum, qua
 possidebant, aliquid suum esse dicebat,
 sed erant illis omnia communia. Et
 post pauca: Neq; enim quisquam e-
 gens*

1 Cor. ii.
 21.

Act. 4.
 32.

gens erat inter illos. Sed hæc, pròh dolor, non est hodie in omnibus monasterijs, dantibus occasionem malis administratoribus prælatis. Unde cùm appellatus fuisset quidam frater, respondit notabiliter: *Nos sumus quidem fratres, sed scutella non sunt sorores.* Audiui etiam dixisse quendam monachum de quadam re: *Hoc est meum: & à quodam de ministratoribus est responsum.*

Nihil proprium: procul hoc vitium: communia quæq;. Sed replicatum est per alium.

Sic loquimur, sed non fruimur communibus æquè.

Videtur autè his singularitatibus dare occasiones; q; fatuè multiplicam^o procuratores. Nam cùm in congregatione, cuius Saluator fuit abbas, nō nisi vnicus dispensator extiterit, & ille vnicus etiam latro fuerit: nos è contrario multiplicamus dispensatores, immo verius dissipatores.

Et

Et quanto ponimus plures, tanto multiplicamus latrones. Ipsi n. sibi preciosiora volunt retinere, & vix viliora fratribus ministrare. Hoc autem faciendo regem Sodomorum sequuntur, imitando qui in Genesi Abre dicit: *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* Porro licet dictum sit, quod omnes debent recipere æqualiter, dico tamen id debere fieri prudenter, sicut dicit pius Magister noster; *Diuidebatur singulis, prout cuique opus erat. Vbi non dicimus (quod absit) ut personarum sit acceptio sed infirmitatū consideratio.* &c. Ipse enim Abbas magis debet ad fratrum infirmitates, quàm ad inuidorum pessimas voluntates respicere. Vnde idem B. P. N. dixit:

Gen. 14.
21.

Cap. 34.

Cap. 55.

Ita & Abbas consideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem invidentium. Esset quippe indiscretum omnia dare vni, sicut impium dare nulli. Liberalitas dispensatoris

toris debet habere discretionē tam rerum, quā personarum. Vnde dicit Beatus Gregorius: In ipsa autem liberalitate modus est adhibendus rerum & personarum: Rerum, vt non omnia vni, sed singularis quaedam præstentur vt plurimis: Personarum, vt primū iustis, deinde peccatoribus. Et Beatus Ambrosius discretam liberalitatem cōmendans, ait: Perfecta liberalitas fide, causā, loco, & tempore commendatur. Item pulchra liberalitas est, in ipso quoque dato pauperis mensuram tenere, vt abundes pluribus, nec consequendi fauoris gratiā vltra modum fluere. Vsq; ibi, Sacerdotibus hoc conuenit. Et infra sequitur: Impensas misericordix frequentare, quantum oporteat largiri peregrinis, non superfluas, sed competentes.

Suadeo igitur Abbati non esse in *Nobile*
 prouidendo Conuentui negligē- *Consi-*
 M tem, *lium,*

rem, sed diligentem; non avarum,
sed largum, hilarem, ac benignum
cum discretionē, & æqualitate de-
bita dividētē, vt inter seruos Dei
nullus sit egens in necessarijs. Am-
putetur etiam in superfluis, quod est
nimis. Eligat fideles procuratores;
non nutriat pro posse latrones: fra-
tres vitent murmurationem.

Dispensatores, murmurandi
non præbeant occa-
sionem.

CAPIT.

CAPITVLVM III.

IN QVO NEGLI-
GENTIAM PRÆLA-
TI INFIRMIS, PAUPE-
ribus, & hospitibus pro-
uidendi damnat.

ANE circa infirmos
debet etiam esse ma-
xima sollicitudo Ab-
bati; quod potest col-
ligi ex verbis P. N.

Benedicti; & hæc tam ex illis quæ
incumbunt Abbati mediatè, quàm
ex illis quæ incumbunt immediatè.
De his enim quæ imediatè incum-
bunt, cum Beatus P. dixisset: *Infir- Cap. 36.*
morū cura ante omnia, & super omnia
adhibenda est, ut sicut reuera Christo,

M a ita

ita eū seruatur, quia ipse dixit: Infirmus fui, & visitastis me, &c. vsq; ibi: Quia de talibus copiosior merces acquiritur, subiungit: Ergo cura maxima sit Abbati, ne aliquam negligentiam patiatur. De his etiam quæ mediatè ad eum pertinere possunt, idem

Ubidem. Pater ait: Cura maxima sit Abbati, ne à Cellerarijs, aut seruatoribus negligentur infirmi: quia ad ipsum respicit, quidquid à discipulis delinquitur. Et

Cap. 31. iterum de Cellerario dicit: Infirmorum, infantum, hospitem, pauperumq; cum omni sollicitudine curam gerat.

Abbas quidem multum mereatur infirmis fratribus prouidendo, & subsidijs misericorditer visitando. Nam ex alijs operibus misericordix, charitas eius ostenditur, sed ex hoc præ ceteris confirmatur.

Ecc. 7. Vnde in Ecclesiastico dicitur: Non te pigeat visitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis. *39.* Apostolus

Ius etiam inter cætera de quibus
 prælatos monuit, de proprijs etiam
 laboribus susceptionem, & prouisi-
 onem infirmorum induxit, in-
 quiens in actibus: *Omnia ostendi vo-* Act: 10
bi, quoniam sic laborantes oportet su- 354
scipere infirmos, ac meminisse verbi
Domini Iesu, quoniam ipse dixit: Bea-
tius est magis dare, quam accipere.
 Et quamuis aliqui visitationem in-
 firmorum abhorreant, se ipsos ta-
 men ad hoc disponere debent, vt
 in his non sibi placeant, & quæ ad
 ædificationem pertinent faciendo
 intendant, eosdem infirmos per-
 sonaliter visitando, & infirmitatem
 paciëter portando; Vnde Apost. ad
 Roman. *Debemus autem nos firmio-* Rom. 15
res, imbecillitates infirmorum sustine- 10
re, & non nobis placere. Vnusquisq;
vestrum proximo suo placeat in bo-
num, ad ædificationem.

Abbas namque debet omnium
 infirmitates in se portare; vt possit

M 3 ani-

animas lucrifacere Deo, & multos ad salutem adducere. Vnde Apost. *1. Cor. 9, 22.* ad Corinth. ait: *Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem saluos.* Nam ipse portando operibus misericordie infirmitatem corporalium compulsionem, debet anxietatem infirmorum in mentis intimis supportare, & compassionem ipsam magis exemplis, quam verbis ostendere: ut recte possit cum Apostolo illud dicere ad Corinth. *2. Cor. 11, 29.* *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vtor?*

Si enim Abbas debet omnes fratres appellare, & omnes fratres amare: nunquam enim melius potest ostendi debitum fraternitatis, quam tempore tantæ necessitatis; sicut legitur in Prouerbijs: *Frater in angustijs comprobatur.* Vnde si ipse est bonus pater, debet suscipere vulnera

Prouer.
17, 17.

vulnera filiorum, & in se portare magnam partem dolorum. Et quos ipsi mittunt patiendo clamores, debet in proprios recipere dolores: vt sic ipse quodammodo propter filij vulnera videatur ligatus, vt ipsis prouideat sollicitus & attentus; sicut de bono patre dicit Ecclesiasticus: *Pro animabus filiorum colligabit vulnera sua, & super omnem vocem turbabuntur viscera eius.* *Ecel. 30. 7.*

Malus autem Abbas patris vacuum nomen portans, & solam similitudinem nobilitatis ostendens, & veritatem ex compassione nullam retentans, ostendit se durum ad proprios filios, ac si non essent sui, sicut struthio affectus suos: cui meritò adaptatur quod in Iob legitur: *Penna struthionis, similis est pennis herodij, & accipitris, quando derelinquet oua sua in terra.* Et post pauca: *Obluiscitur quod pes conculcet ea, aut bestia agri conterat.* Duratur con-

*tra filios suos, quasi non sint sui. Quid
facturus erit in iudicio, quando fi-
lij conqueretur de duro patre? non-
ne meritò à domino damnabitur,
& inferni cruciatibus deputatus e-
rit? iuxta domini sententiam: Quia
Jacob. 2. qui misericordiam non fecit, iudicium
130 sine misericordia fiet ei.*

Dicò superius q, non debeat esse
negligentia circa infirmos; subijci-
tur hic rubrica de negligentia non
adhibenda circa hospites, & pau-
peres suscipiendos, & adhibenda
diligentia circa eos.

Hanc negligentiam Abbas non
posset habere, si diligenter vellet
considerare, quàm diligenter ho-
spitibus, & pauperibus prouideri,
per B. patrem nostrum præcipitur;
& quantum meritum eisdem pro-
uidendo acquiritur. Ipse enim de
hospitum susceptione, & de hono-
ris eisdem exhibitione, & paupe-
rum recreatione, capitulum per se
cum

cum diligentia edidit. Et quod x-
 qualiter Christus in eis suscipiatur,
 ostendit: *Omnes superuenientes ho-* **cap. 531**
spites, tanquam Christus, suscipian-
tur: quia ipse dicturus est: Hospes fui,
& suscepisti me. Et omnibus congruus
honor exhibeatur, maxime tamen do-
mesticis fidei, & peregrinis. Et ita usque
ibi: Pauperum, & peregrinorum ma-
xime, susceptio omni cura sollicitè ex-
hibeatur: quia in ipsis magis suscipi-
tur Christus. Nam diuitum terror,
ipse sibi exigit honorem. Et quanta
eis sit familiaritas exhibenda, idem
Pater ostendit quia mensa Abbatis **cap. 562**
eis communicanda, dicens: Mensa
Abbatis cum hospitibus & peregrinis,
sit semper. Meritum enim tantum
in hospitem susceptione acquiritur,
quod viri hospitales, Deo & Ange-
lis placidi, & amabiles efficiuntur;
Vnde Apost. ad Heb. Charitas fra- **Heb. 132**
ternitatis maneat in vobis, & hospita-
litatem nolite obliuisci. Per hanc enim

M 5 placue

placuerunt quidam Angelis hospitio re-
ceptu.

Pauperibus & afflictis soluendum est debitum flebilis compassionis; iuxta illud sancti Iob dicentis: *Flebam quondam super eo qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi.* Maior enim compassio pauperibus debetur: quia raro ex corde eis miseretur: Sicut enim diuites multos inueniunt amicos: ita pauperes habent sibi etiam carne proximos, inimicos; Vnde in *Prover.* *Prouerbijs: Etiam proximo suo pauper odiosus erit. Amici vero diuitum multi.* Et idcirco miserenti pauperi, beatitudo promittitur: & despicienti, peccati contagium cumulatur; Vnde ibidem sequitur: *Qui despicit proximum suum, peccat: qui autem miseretur pauperis, beatus erit.* Abbas autem ut benedictionem mereatur, debet ad misericordiam esse pronus, & ad Eleemosynam **muni-**

Iob. 30.
29.

Prover.
14. 20.

munificus; vt in Prouerb. legitur: *Pronus*
Qui pronus est ad misericordiam, bene- 22.90
dicetur: de panibus enim suis dedit pau-
peri. Videtur enim Religioni ma-
 gnam gratiam facere Deus, quan-
 do multis frequentatur pauperibus,
 & quando prouidetur pluribus.
 Eos enim reliquit saluator discipu-
 lis, & eos imitantibus religiosis, di-
 cens in Marco: *Pauperes semper ha-* *Marco*
bebitis vobiscum, me autem non sem- 14.70
per habebitis, & cum volueritū pote-
stis eis benefacere.

Vnde nota, quod munificus ad
 pauperes, est mercator sapiens, pro
 re modica, magnum thesaurum in
 cælis reponens, & vitam æternam
 acquirens. Vnde in Matthæo. *Da*
pauperibus, & habebis thesaurum in *Matthæo*
caelo. Pauperes enim cum sint Deo 19.210
 proximiores, si nostri fuerint ora-
 tores, familiariter diuinas loquen-
 tur ad aures. Vnde Ecclesiast. *De-*
precatio pauperis ex ore vsque ad au- *Ecclesi.*
res veniet. M 6 *Præ-* 21.60

Prælatus verò qui hospitalitates
 non fecerit, rapinas committere
 conuincitur : quia quidquid ultra
 necessaria retinuit, pauperibus,
 quorum erat, subtrahit. Et secun-
 dum hoc nota cum Gratiano di-
 cente secundum Hieronymum :
 Aliena rapere conuincitur, qui ul-
 tra sibi necessaria retinere probatur.
 Et subiungit : Ac sic se per opera
 pietatis instituat, vt etiam præsentis
 vitæ subsidia, & æternæ vitæ præ-
 mia à Deo percipiat : vtrumque e-
 nim pietati promittitur. Vnde A-
 postolus ad Timoth. dicit : *Exerce*
te ipsum ad pietatem. Nam corporalis
exercitatio ad modicum utilis est, pie-
tas autem est utilis ad omnia, habens
promissionem vitæ quæ nunc est, &
futura : ab hac si quis alienus fuerit,
 in sacerdotem ordinari non pote-
 rit. Si enim vidua in Ecclesia reci-
 pi prohibetur, quæ pauperes non
 recipit hospitio, quæ pedes sancto-

rum

rum non lauit, quæ omne bonum opus non est executum: multo magis sunt prohibendi à sacerdotio, quia opere pietatis probantur alieni.

Attendamus igitur quantum peccatum est, rapinas de rebus pauperum committere, eis victum subtrahere, viscera pietatis claudere, necessitatem patientibus non succurrere; dicente Canone: Qui negat misericordiam necessitatem patientibus ipsum Christum negat. Et Ambrosius: Quisquis enim pascendo seruare hominem poteris, si non paueris, fame occidisti. Et Hieronymus. Qui clementiam non habet, nec indutus est viscera misericordiae & lachrimarum, quamuis spiritualis sit, non adimplet legem Christi. Ob hæc suadeo tibi *Consiliū optimū*
 Abbas: ut bona Ecclesiae, quæ ut dictum est, sunt pauperum, Christo in pauperibus impendas, victum eis

M 7 non

non subtrahas, te ipsum misericordem, & hospitem exhibeas. Officiales ad id voluntarios, & informatos assumes: Deum in hospitibus honores, in pauperibus adores, in misericordiarum operibus glorifices: te ipsum præbe pietatis executorem, pauperum amatorẽ, elemosynarum largitorem, fidelem bonorum dispensatorem: ut onere deposito carnis, cælestem gloriam ingrediaris, & à Christo; quem susceperas, audire merearis: Quia

Matth.
25.210

*super pauca fuisti fidelis, intra
in gaudium Domini
tui.*

CAPIT-

CAPITVLVM IV.

IN QVO INDI-
SCRETAM PRO-
TEMPORALIBVS FRA-
trum expositionem, pe-
riculosam osten-
dit.

IRCA aliam particu-
lam huius tertix par-
tis, quæ illam negli-
gentiam reprehen-
dit Abbatis, quâ Mo-
nachos leues, minusque probatos,
mundo indiscretè exponit. No-
tandum, quod hoc est primò contra
Coenobitarum statum. Secundò,
saluti contrarium animarum. Ter-
tiò, videtur hoc esse tribus profes-
sionis partibus derogatum.

Quod

Quod istud sit contra Cœnobi-
 tarum statum, expressè potest videri.
 Innuit enim Beatus P. Benedi-
 ctus, quod non separatiores quam
 XII. in Monasterio esse debeant,
 nec pauciores simul etiam dormi-
 ant. Et propterea ubi maior est nu-
 merus, Decanos præcipit per Abba-
 tem ordinari. Unde rectè potest
 considerari, quod cum Decanus
 debeat esse super decem, & ita est
 undecimus, & præpositus super De-
 canum, & ita est duodecimus, non
 debet esse minor numerus in Mo-
 nasterio congregatus. Præterea B.
 Benedictus iudicat Sarabaitas, nec
 appellat cœnobitas illos *qui bini aut
 terni aut certè singuli sine pastore sunt
 non Dominicis, sed suis inclusi ouilibus.*
 Unde satis potes perpendere. Sed
 considera & attendas, quantum di-
 stat ille status à sanctissimis Cœno-
 bitis.

Item tales disperguntur, & lupis
 infer-

infernalis exponuntur, quorum
 est rapere, & Christi oves disper-
 gere. Vnde in Ioan. *Lupus rapit, &* *Ioan. 10*
dispergit oves. Non pro modico, ^{12.}
 vel multo, aut aliquo temporali
 lucro, illi qui sunt lapides sanctua-
 rij, maximè minus in Monasterio
 probati, per mundi plateas debe-
 rent disponi. Istam dispositionem,
 & damnabilem expositionem Hie-
 remias deplorat, in Thren. dicens
Dispersi sunt lapides sanctuarij, in ca- *Thren.*
pite omnium platearum. Et nota, ^{4.16}
 quod respectu spiritualium sunt vi-
 lia, sicut quidem paleæ sunt tempo-
 ralia vniuersa. Vnde contempla-
 tiuos pro paleis istis recolligendis,
 non est boni pastoris, sed pessimi
 pharaonis; sicut legitur in Exodo.
Dispersus est populus per omnem terram *Exod. 50*
Ægypti, ad colligendas paleas. Thomæ ^{12.}
 etiã dum extra congregationem A-
 postolorum fuit, saluator resurgens
 non apparuit, sed cum alijs congre-
 gatus,

1047.20. gatus, sanctissimas palandas acce-
 27. pit manus & latus Propterea la-
 107.2005 cob benedicturus filiis, non eos di-
 32. sperfit, sed etiam congregauit, di-
 36. cens in Genes. *Congregamini, ut an-*
 Gen.49. *nunciem vobis qua ventura sunt in*
 1. *vobis diebus nouissimis.* Vnde sequi-
 tur in fine capituli: *Hac locutus est*
en pater suus benedixit q̄ singulis, bene-
ditionibus proprijs. Spiritus sanctus
 in super non elegit discipulos ab in-
 uicem segregatos, sed venit super
 eos pariter congregatos: super se-
 dentes resedit: vnanimis inflam-
 mauit: & qui in igne apparuit, igni-
 ros in charitate feruoris fecit; vt le-
 gitur in Actibus: *Dum compleren-*
 Act. 2. 13 *tur dies Pentecostes, erant omnes di-*
scipuli pariter in eodem loco; vsque ibi:
 Apparuerunt illis *dispartite lingue*
 37.2005 *tanquam ignis, sedit q̄ supra singulos*
 38.2005 *eorum. Et repleti sunt omnes spiritu*
sancto. *Onicula sine pastore, lupi est*
præda. Idcirco, vt est prædictum,
 oues

oues congregat bonus pastor ne so-
 las inueniat dissipator sicut legitur
 in Ezech. *Visitabo oues meas, & li-* *Ezech.*
berabo eas de omnibus locis, in quibus *34.20.1*
disperse fuerant. Et in Ioanne Sal-
 uator: *Alia oues habeo, quae non sunt* *Ioan. 10.*
ex hoc Oili. Usque ibi: *Et fiet unum* *16.*
ouile, & vnus pastor. Dispersus nam-
 que exercitus facile vincitur: quo-
 niam societate mutua non iuuatur.
 Et ideo dicitur in Ecclesiast *Vae soli:* *Ecc. 4.*
quia cum ceciderit, non habet suble- *10.*
uantem se. Vnde Bernardus cui-
 dam Moniali quae sola cupiebat ma-
 nere: Agnosco, inquit, filia, agno-
 sco, & vtinam tu agnoscas serpenti-
 num virus, fraudulentum dolum, ver-
 spellis astutiam. Et si sola ouicu-
 la umbras penetras, praeda vis esse
 lupo. Sed audi me filia, audi fidele
 consilium: Noli te separare a grege:
 ne quando rapiat, & non sit qui eri-
 piat.

Quod sit etiam contra illa tria
 quae

quæ sunt in professione contenta,
 attende superius vbi agitur de illis
 tribus, & inuenies, quomodo di-
 spersio stulta, poterit esse instabili-
 tatis causa. Et qui non habet im-
 perantem, non potest se dicere obe-
 dientem. Et qui in sæculo habi-
 tans sæculariter viuit, mores veraci-
 ter non conuertit. Suaderem igitur,
 cessantibus causis & impedi-
 mentis, magis diuersas Ecclesias
 paruas vnã Conuentualem fieri;
 vel vbi non esset facile, partem cle-
 ricis deseruientibus in illis, & par-
 tem Monasterio retineri, quam vel
 minus doctos, & probatos Mona-
 chos mundanis periculis exponi;
 vel vbi pauci sunt ad hoc idonei,
 de Monasterio bonas personas ex-
 pelli: Et pro illis paleis colligen-
 dis, consilio, auxilio, &
 exemplo nu-
 dari.

*Nobilis-
 simum
 docu-
 mentum.*

C A P I -

CAPITVLVM V.

DE SALVBERRI-
MO SPIRITVALIS
LECTIONIS EXERCI-
tio frequentando.

VIA quæ ultimò
dicuntur, solet esse vt
tenacius memoria
commédentur, hor-
tor in hac parte vltima speculi, tam
Patres quam Fratres, sacræ paginæ
insistere lectioni : quæ quidem est
omnibus salubris & necessaria, &
nulli Monacho negligenda.

Et notandum circa hoc; quod si-
cut cū oramus, ipsi cum Deo loqui-
mur; sic dum sanctam scripturā le-
gimus, Deus nobiscū loquitur. *Heb.*
circò,

circò, sicut beatus P. N. Benedictus
 nos attentos esse monuit ad deu-
 tionem orationis, ita nos occupatos
 esse voluit in studio lectionis. Non
 enim congruū esse videtur, totum
 tēpus in psalmodia occupare, oran-
 do & cum Deo loquendo, sed non-
 nunquā intendere lectioni, volun-
 tatem Domini, & eius beneplacitū
 audiendo. Sicut enim Deus in au-
 diendo non est surdus orantem, sic
 nec in docendo est mutus legente.
 Beatus autem P. N. Ben. ad tria vo-
 luit Monachum occupari, q̄, identita-
 tas esset mater fastidij. Certis enim
 horis laudibus eum occupat Regula
 diuinis; vt his Deum laudādo, & in
 spiritu & veritate veraciter Deū ad-
 orando, diuinū adiutoriū suscipiat.
 Alijs horis volens eum labori ma-
 nuum insistere ad ociositatē excu-
 tiendam, & necessitatibus corporis
 prouidendū: vt labores suos come-
 dendo, verus Monachus, & beatus
 fiat.

fiat. Nonnullis etiam horis mandat
 lectioni vacare debere: vt mentem
 reficiat, & qui ignorabat quæ Deo
 placent: vel displicent, vtrumq; le-
 gendo videat. Et quæ Deo sunt pla-
 cita faciat, & peccata q̄ Deo displi-
 cent non comittat. Negligentia ete-
 nim orationis, facit vt quasi Deum
 excommunicatū reputemus, in lo-
 cutione sibi non comunicando; sed
 & negligentia lectionis ostendit, vt
 quasi aures nostri cordis obturem^r
 de audiendo vitæ mandatis, & eius
 beneplacitis nō curando. Hæc duo
 verò prædicta, in conspectu domini
 sunt coniuncta. Vt qui non audierit,
 non audiatur. Et qui lectioni inten-
 tus non fuerit, oratio eius execrabi-
 lis habeatur; sicut legitur in Prouer.
*Qui declinat aures suas ne audiat le-
 gem, oratio eius erit execrabilis.*

Vnde nota, quod lectio excita-
 tem mentis expellit, intellectum
 ignorantibus tribuit, languorem men-
 talem

Prouer.
 28.9.
 Lectio-
 nis vitia
 litasa

talem sanando deprimit, famem spiritualem remouendo reficit.

Circa primum considerandum, quod cæcus nullam scientiam habens, est quasi discretionem carens quæ præbet animæ, vt auriga, ducatum, quam etiam S. Pater noster matrem appellat virtutum. Rex enim honorabilis Deus, non cæcitatem elegit in Monacho, sed habentem discretionis habitum vel iudicium, diligit. Vnde Psalmista:

Psalm. Honor regis iudicium diligit. Nec est
95. 74. acceptabilis cæcus regi regum, vt
pote inutilis. Sed qui eius manda-
ta videndo intelligit, est ei gratus &
acceptabilis. Vnde in Prouerbijs.

Prouer. Acceptus est regi minister intelligens;
14. 35. iracundiam eius inutilis sustinebit. Nā
qui obscuratum habent intelle-
ctum in tenebris ambulant, & cæ-
citatem cordis patiuntur, & à via
DEI per ignorantiam alienantur.
Et hæc per verba Apostoli Dei ad
Ephes

Ephes. colliguntur: Hoc, inquit, igitur dico, & testificor in Domino, ut iam *Ephes. 4. 17.*
 non ambuletis, sicut & gentes ambul-
 lant in vanitate sensus sui, tenebris
 obscuratum habentes intellectum, alie-
 nati à vita Dei, per ignorantiam quæ
 est in illis, propter cæcitatem cordis ipso-
 rum. Et quod malum ex cæcitate
 ista proueniat, immediatè sequitur:
 Qui desperantes, semetipsos tradide-
 runt impudicitie; in operationem im-
 munditie omnis in auaritiam. Hanc
 quidem cæcitatem Deus illuminat,
 dum per lectiones sermones suos
 declarat, & paruulorum sensui in-
 tellectum spiritualem præstat; sicut
 dicit Psalmist. *Declaratio sermonum Psalmi
 tuorum illuminat; & intellectum dat 138. 1304*
 paruuli. Cæcitatem autem spiritua-
 lem habentes, & intellectualibus
 oculis carentes, Dominus in Marco
 reprehendit dicens: *Nondum cogno- Mar. 86
 sciti nec intelligitis? adhuc cæcarum 170
 habetis cor vestrum? oculos habentes*

N non

Osee.
4. 1.

non videtis? & aures habentes non auditis? Vnde nota, quod vbi non est scientia, ibi sunt sordes peccatorum, & immunditia; sicut legitur in Osee: Non est scientia Dei in terra. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulteriū inundauerūt, & sanguis sanguinē tetigit.

Marc. 2.
25:

Circa hæc etiam nota, quod ingeniosus non debet à lectione cessare, imo debet talentum sibi creditum multiplicare; vt magis intellectus proficiat: nec ingenio tardus; vt perlegendo, & operam lectioni dando, & scripturam sanctam adamando, quem non habet intellectum, acquirat. Amor enim diuini verbi, virtutem acquirit intelligendi: habenti enim vnum, mirificum Deus dat reliquum. Vnde super illud Marci: Qui habet, dabitur ei, & qui non habet, etiam quod videtur habere, auferetur ab eo; dicit Beda: Tota intentione verbo quod audi-

auditis, reminiscendo & scrutando operam date: quia qui amorē habet verbi, dabitur etiam sensus intelligendi, quod amat: & qui verbi audiendi non habet amorem, etiam si naturali ingenio, vel litterarum sibi callere videtur exercitio, nulla verē sapientie dulcedine gaudebit. Et post pauca. Nonnunquā lector ingeniosus negligēdo se priuat sapiētia, quam tardus ingenio, sed studiosus, elaborando degustat.

Præterea lectio in qua sermo domini est, mentales infirmitates sanat, & à morte spirituali liberat. *Psalm.*

Psal. Misit verbum suum, & sanauit *106.20.*

eos: & eripuit eos de interitionibus eorum.

Nulla enim medicina carnalis,

infirmitatem sanat mentalem;

sed verbum Dei tantum sanat interio-

riorem hominem. Vnde in libro *Sap. 16.*

Sapientie: In memoria enim sermo-

rum tuorum examinabantur, & ve-

lociter saluabantur ne in altam inci-

dentes obliuionem, non possent tuo uti

adiutorio. Etenim neq̄ herba, neq̄ malagma sanauit eos, sed sermo tuus domine, qui sanat omnia. Multa enim consilia salutis sunt in sacra scriptura, & ideo salus debet requiri in ea, & dicitur in prouerbijis: *Ibi salus, ubi multa consilia.* Consequens igitur esse videtur, vt vbi non sunt consilia, ibi salus nulla.

Prouer.
11. 14.

Item fames spiritualis est verbi Dei carentia, quam Deus contra peccatores immisit ex indignatione sua multa; de hoc dicitur in Amos: *Ecce dies veniunt dicit Dominus, & mittam famem in terram: non famem panis, nec sitim aqua, sed audiendi verbum Domini.* Sed qui in messe sacrae scripturae congregat sapienter, ab hac fame liberatur misericorditer; sicut legitur in Prouerb. *Non affliget Dominus fame animam iusti:* Et ita vsque ibi: *Qui congregat in messe, filius sapiens est.* Diuitia namque sacrae famen istam exclu-

Amos
8. 11.

Prouer.
10. 3.

excludere possunt, & regales delicias in se intendentibus impédunt: Aser enim diuitiæ interpretatur; de quo in Genesi legitur. *Aser pinguis panis, & præbebit delicias regibus.* In hac enim est cibus delitiosus, vitæ scilicet & intellectus. iste panis sacræ scripturæ, est sine labore paratus, delectabiliter conditus, omnem suauitatē saporis continens, & interioris hominis voluntati deseruiens. Non est autem hæc delectatio terrestris, sed cibus in via cælestis. De hoc in lib. Sap. legitur: *Paratum panem de celo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatē.* Et post pauca: *Et deseruiens vnicuiusq; voluntati, ad quod quisq; volebat, conuertebatur.* Nec mirum si est delectabilis sacræ scripturæ panis, seu lectio: nam eius recta expositio, est mentis oculorum apertio, ex qua sequitur diuina cognitio. Vnde in

Genesi
49. 20.

Sap. 16.
o.

*Luc. 24.
15.* Luca : Factum est dum discumberet
cum illis, accepit panem, & benedi-
xit : Vsque ibi ; Aperti sunt oculi eo-
rum, & cognouerunt eum in fractione
panis.

Ad præmissa verò notare possu-
mus, quod ex defectu & negligen-
tia lectionis, sequitur vilipensio
grauium peccatorum, conculcatio
sacramentorum, omissio maximo-
rum, & appreciatio minimorum.

Circa primum expertus sum,
quod in quibusdam regionibus &
Religionibus, nonnulla peccata
grauissima, propter ignorantiam
sacræ scripturæ & Canonum, sunt
reputata minima, vel nulla. Inter
quæ, dum simoniæ flagitium non
cognoscebatur, Monachos deci-
piendo, beneficia conferendo, ad-
ministrationem spiritualem fratri-
bus committendo, non vitabatur
publicè sed committebatur. Hoc
autem scelus ita grauissimum esse

no-

noscutur, quod perpetrantes per sacros Canones hæretici iudicantur. Ipsa simonia hæresis appellatur, & inter excepta crimina numeratur, in tantum, q̄ quilibet ad testificandum contra simoniacum, etiam meretrix admittatur. Lege decretum, & decretalium de simonia rubricam, & inuenies hoc pessimum & detestabile vitium, à Deo, & sanctis Patribus, & à summis Pontificibus, grauitè persecutum pœnis, & sententijs. Quod quidem non benè intelligit, qui sacris scripturis, & sanctorum Canonum lectionibus, non attendit. Cuius detestationem ille potest considerare, qui lectioni instando, diligenter vult attendere, filium Dei contra illos ementes & vendentes, quasi totam suam mansuetudinem deposuisse, & flagellum de funiculis, ad illos flagellandos fecisse, eorum cathedras euertendo, eorum pecuniam

niam effundendo, ipsos à templo Patris expellendo, ac eos latrones publicè appellando. Quis dum hoc diligenter attenderet legendo, in tam detestandum facinus incidere ausus esset? Posito autem exemplo de simonia in sacra scriptura, singula vitia sub pœnis & terroribus maximis, à Deo prohibita, & sententijs in eo prolatis acerrimè iudicatur, qui non legit, vel à predicatore non audit, plenè non considerat, nec attendit, & in ipsis ea vilipendens offendit.

Prouenit etiam conculcatio Sacramentorum, ex omissione lectionis ob defectum deuotionis. Quia sumentes vel conficientes virtutem, eorum veritatem non agnoscunt, & ideo ad ea irreuerenter, & non purificati accedunt. Non enim attendunt ad sacramentum altaris, quod fit in eo sacramentaliter corpus verum, & verus saluatoris
san-

sanguis , & plenitudo diuinitatis cum veritate humanitatis. Quod si legerent, & periculum indignè sumentium , & confitentium attenderet, non irreuerenter, nec impurificati accederent. Sunt enim illi qui hæc non considerant nec attendunt, sicut animalia discretionis carentia, qui nec in factis inspiciunt dignitatem , nec in rebus optimis preciositatem. Tales porcis & canibus comparantur, quibus pretiosa dari & sanctissima, prohibetur in Matth. *Nolite dare sanctum canibus,* *Matthæ*
neq; mittati margaritas vestras ante 7. 6.
porcos. Consideretur igitur ex sacra lectione dignitas sacramentorum, & utilitas eorundem; & quod dignè sumens sacramenta altaris; efficitur de corpore sanctæ Matris Ecclesiæ , & peccatis non impedi- entibus, Christo mirabiliter vnitur, & vnus cum eo spiritus efficitur, & qui ad hoc accedit indignus & ir-

reuerenter, seipsum occidit crudeliter, dum sibi iudicium manducat: quia hoc propter ignorantiam non dijudicat, & quantum in ipso est, mortem procurat Saluatoris: Vnde

1. Cor. 11.
27.

Apostolus ad Corinth. *Quicumque manducauerit panem hunc vel biberit calicem Domini indignè iudicium sibi manducat & bibit: non dijudicans Corpus Domini.* Ibi glossa S. Ambrosij: Mortis Christi pœnas dabit, & ac si Christum occiderit, punietur. Quid n. aliud est Sacramētum Domini corporis indignè vel irreuerenter sumere, quam ipsum pedibus irreuerentiæ conculcare? Ideo Saluator conqueri potest de tribus, vt de inimicis mortalibus, secundū

30 *Psal. 55. illud Psalmistæ: Conculcauerunt me inimici mei tota die.* Vnde Ecclesia Sanctorum potest conquerendo illud dicere Domino, quod dicitur

1. Mach. in lib. Machab. *Sancta tua conculcata sunt, & contaminata sunt.* Hoc
30 51. autem

autem, vt præactum est, non faceret, qui dignitatem Sanctorum Sacramentorum attenderet, & eorum utilitatem ac preciositatem sacris litteris didicisset.

Præterea ex omissione lectionis, ignorantia talis accidit, quod quis minima magna, & maxima minima esse credit. Templum enim Domini sanctum, quod sumus nos, & Christi sponsa, quæ est fidelis anima, polluitur, & propter ignorantiam scripturarum de ipsius immunditia non curatur. Diabolus enim qui est adulter, animam illuminatam per assiduitatem lectionis, non de facili trahit ad consensum pollutionis. Ipse autem, vt trahat ad actum immunditiæ, obseruat caliginem ignorantiam; sicut legitur in Iob *Oculus adulteri obseruat caliginem. dicens: Non Iob 248 me videbit oculus.* Hoc igitur maximum, ab ignorante reputatur minimum, quod ignorantis anima, quæ

quæ fuerat Christi Sponsa, viliter prostituatur, & ipsius adulteri meretrix efficiatur. Nec est modicus error, quod parietes materiales multa curiositate depinguntur, & vilipensis spiritualibus curiosè ornantur: vt magis legat curiosus Monachus in parietibus, quam in codicibus. In quo si non puderet curiositatem, tæderet vtinam expensarum sumptuositatem. Quæ enim essent pauperibus eroganda, & in charitatis operibus expendenda, ponuntur in parietibus fatua curiositate, omissa necessariâ, sancta, & vtili charitate. Hoc reprehendit Beatus Bernardus inquiring: O vanitas vanitatum! Sed non tam vanior, quam insanior. Fulget Ecclesia in parietibus, & in pauperibus eget: suos lapides induit auro, & suos filios nudos deserit. De sumptibus egenorum seruitur oculis diuitem, inueniunt curiosi quo delecten-

lectentur, & non inueniunt miseri
vnde sustentetur. Idem, in claustro
coram legentibus fratribus, quid fa-
cit illa ridiculosa mōstruositas? mi-
sericordia quidem deformis for-
mositas, ac formosa deformitas.
Quid immundæ simiæ, quid feri
leones, quid maculosæ tigrides,
quid milites pugnantes, quid vena-
tores tubicinantes? Videas sub v-
no capite multa corpora, & rursus
in vno corpore multa capita. Tam
multa denique, tamque mira di-
uersarum formarum apparet ibi
varietas, vt magis libeat legere in
marmoribus, quam in codicibus,
totumque diem occupare singula
ista mirando, quam in lege Domini
meditando. Prō dolor, si non pu-
det ineptiarum, cur non pigeat ex-
pensarum. Idem, Oratorij immen-
sæ altitudines, immoderatæ longi-
tudines, superuacua latitudines,
sumptuosa depolitiones, curiosæ
depictio-

*

depictiones, dum in se orantium
retorquent aspectum, impediunt
affectum. Attende igitur, si illa non
videntur consideratione digna, ex
quibus anima Christi Sponsa, Deo
subtrahitur, ut ab infernali adulte-
ro corrumpatur. Et illa maxima
negliguntur, quæ animam ad Deo
placendum componunt, ac hospi-
tium mentis ad Dei habitationem
ordinant, & disponunt. Quam ma-
xima est iactura, & quam fatua, &
periculosa cura! Minima curiosa
componere, & multis sumptibus
adornare, quæ solos oculos pascant
corporis, & ex quibus sumptibus
fatuis, subtrahitur victus egenis.
Quantus est illuminationis defe-
ctus, & quam stulta ignorantia, qua
quis delectatur in superuacua & va-
na pictura, & nulla delectatio appo-
nitur in Sacra Scriptura?

Confilium

amicum.

Suadeo enim non curare de istis
minimis, & intentionem ponere
in

in perpetuis & magnis. Illa quidem admonet Sacrae Scripturae lectio pro nihilo ducenda, & haec omni amoris studio amplectenda. Quocirca lectionem ama, studium frequenta, in ipsis te occupa, vanitates deuita, in ipsa lectione te ipsum debita consideratione circumspice, Salvatorem tuum tota intentione contemplare: ut quem vides nunc in ænigmate per Scripturae speculum, videas facie ad faciem in æternum.

Amen.

Scripsit J. W. Paderb.

Errata sic corrige.

Fol. 3. v. 9. *lectitavi.* 15. v. 19. *ros.* 26. v. 21. *balsamo.* 30. v. 18. *dele in.* 35 v. 6. *tentationum.* 37 v. 6 *dele de.* 61 v. 10. *saluare.* 119. v. 5. *dele ad.* 137. v. 22. *ne* 148. v. 28 *ad.* 241. v. 13. *sit.* 244 v. 20. *eis.*

F I N I S.

Part III. Chap. V.

In perquisitis & inquisitis
admodum ad nosse sacra
fidei in quibuslibet
partibus hinc inde
quod in his locis
est dicitur in his locis
quod debet in his locis
completus. Sed in his locis
est dicitur in his locis
quod in his locis
est dicitur in his locis

Part III. Chap. V.

In perquisitis & inquisitis
admodum ad nosse sacra
fidei in quibuslibet
partibus hinc inde
quod in his locis
est dicitur in his locis
quod debet in his locis
completus. Sed in his locis
est dicitur in his locis
quod in his locis
est dicitur in his locis

Part III. Chap. V.